

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2023 m. sausio 25 d. Nr. 21RE3-9(AG3-109/25-2022)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas), Lino Dagio (pranešėjas) ir Svetlanos Sinkevičienės,

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos I. N. (*duomenys neskelbtini*) skundą atsakovei Šiaulių miesto savivaldybės administracijai dėl būsto šildymo kompensacijos neskyrimo.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėja I.N. (duomenys neskelbtini) (toliau – ir Pareiškėja) Komisijos 2022 m. gruodžio 22 d. skundu (toliau – ir skundas) prašo panaikinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos (toliau – ir Atsakovė arba Administracija) 2022 m. lapkričio 22 d. sprendimą Nr. 20151 „Dėl teisės į būsto šildymo, karšto vandens išlaidų kompensacijos“ (toliau – ir Skundžiamas sprendimas) ir iš naujo išnagrinėti jos prašymą.

Skunde nurodyta, kad Pareiškėja 2022 m. rugsėjo 30 d. kreipėsi su prašymu į Atsakovę dėl būsto, esančio (*duomenys neskelbtini*) šildymo išlaidų kompensavimo. Nurodo, kad 2022 m. gruodžio 20 d. kreipėsi į specialistę G. T. (*duomenys neskelbtini*) dėl priimto sprendimo. Pareiškėją nustebino pranešime dėl Sprendimo nurodyta priežastis, kad kompensacija nebuvo skirta, nes „socialinė darbuotoja, apsilankė minėtu adresu dėl buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto surašymo, tačiau durų niekas neatidarė“. Pareiškėjos pateiktame prašyme buvo nurodyta, kad adresu (*duomenys neskelbtini*) niekas negyvena, todėl ir durų niekas neatidarė. Nurodo, kad socialinė darbuotoja į ją nesikreipė dėl vizito suderinimo.

Atsakovė atsiliepimu nesutinka su Pareiškėjos skundu ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą

Atsiliepime (b. l. 11-18) nurodo, kad Valstybės teikiamos piniginės socialinės paramos dydį ir teikimo sąlygas, gavėjų teises ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas (toliau – ir Paramos įstatymas). Socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne vien pasikliauti valstybės socialine apsauga. Asmeniui teikiama socialinė parama neturi virsti privilegija, ji neturi sudaryti prielaidų asmeniui pačiam nesiekti didesnių pajamų, savo pastangomis ieškoti galimybių užtikrinti sau ir savo šeimai žmogaus orumą atitinkančias gyvenimo sąlygas.

Paramos įstatymo 5 straipsnyje, be kitų socialinės paramos rūšių yra įtvirtinta ir būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacija. Paramos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 5 punktą numato, kad Savivaldybių administracijos turi teisę neteikti ar nutraukti socialinės pašalpos ir kompensacijų teikimą, jeigu vienas gyvenantis asmuo nevykdo Įstatymo 25 straipsnio 1, 4, 5 ir 6 punktuose nustatytų pareigų, iki šios pareigos bus įvykdytos.

Paramos įstatymo 25 straipsnio 1 ir 5 punktai atitinkamai numato, kad piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo išnaudoti visas teisėtas kitų pajamų gavimo galimybes, o 5 punktas numato, kad piniginę socialinę paramą gaunantiems nepasiturintiems gyventojams nustatyta pareiga sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams galimybę tikrinti turimą turtą ir išnaudoti visas teisėtas kitų pajamų gavimo galimybes.

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašas (toliau – ir Tvarkos aprašas) patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 4 d. sprendimu Nr. T-64 „Dėl Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustato nepasiturinčių gyventojų kreipimosi dėl piniginės socialinės paramos skyrimo, mokėjimo ir atsiskaitymo su paslaugas teikiančiomis įmonėmis tvarką.

Atsiliepime pažymima, kad paminėtomis teisės normomis nustatyta, jog asmuo, siekiantis gauti kompensaciją, turi ne tik teises, bet ir tam tikras pareigas. Kadangi išsamiai kitų pajamų gavimo galimybės nėra apibrėžtos, todėl ar asmuo, siekiantis gauti paramą, jas išnaudojo, vertinama kiekvienu konkrečiu atveju.

Atsakovė atsiliepime nurodo, kad Pareiškėja 2022 m. rugsėjo 30 d. Socialinių išmokų ir kompensacijos skyriui pateikė prašymą – paraišką piniginei socialinei paramai gauti Nr. 29703 (toliau – ir Prašymas), kuriuo buvo prašoma skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją už 2022 m. rugsėjo, spalio ir lapkričio mėnesius. Atsižvelgiant į tai, kad su Prašymu buvo pateikti ne visi dokumentai bei informacija, Pareiškėjos 2022 m. lapkričio 18 d. pranešimu buvo prašoma juos pateikti ne vėliau kaip per vieną mėnesį. Pareiškėja, teikdama papildomą informaciją bei dokumentus, pateikė Paramos teikimo komisijai (toliau – ir Paramos komisija) 2022 m. lapkričio 9 d. prašymą piniginei socialinei paramai gauti, kuriame nurodė, kad Pareiškėja su vyru gyvena atskirai. Taip pat buvo nurodyta, kad jos šeimai nuosavybes teise priklauso 3 nekilnojamieji objektai, t. y. butas, kuriame gyvena Pareiškėja, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*), gyvenamasis namas, kuriame gyvena Pareiškėjos sutuoktinis, esantis (*duomenys neskelbtini*) ir ½ dalis gyvenamojo namo, esančio adresu (*duomenys neskelbtini*), kuriame niekas negyvena.

Atsiliepime nurodoma, kad Pareiškėjos Prašymas buvo svarstytas Paramos komisijos 2022 m. lapkričio 17 d. posėdyje. Paramos komisija, įvertinusi 2022 m. lapkričio 7 d. ir 2022 m. lapkričio 7 d. buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktuose nustatytas aplinkybes bei atsižvelgdama į tai, kad tiek Pareiškėja, tiek jos sutuoktinis dirba (Pareiškėjos sutuoktinis taip pat papildomai dirba pagal verslo liudijimą), kad šeimai nuosavybės teise priklauso gyvenamasis namas, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*), ½ dalis gyvenamojo namo, esančio (*duomenys neskelbtini*), butas, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*), bei garažas, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*), bei į tai, kad Pareiškėja neišnaudojo visų teisėtų kitų pajamų gavimo galimybių (tame tarpe gauti pajamų iš turimo turto) ir nesudarė galimybės surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto adresu (*duomenys neskelbtini*), rekomendavo būsto šildymo kompensacijos neteikti (Paramos komisijos 2022 m. lapkričio 17 d. posėdžio protokolas Nr. PRP-44). Atsižvelgiant į šią rekomendaciją, Atsakovės Socialinių išmokų ir kompensacijos skyrius priėmė sprendimą neskirti kompensacijos. Pareiškėja apie piniginės socialinės paramos neskyrimą buvo informuota 2022 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. (28.4.40) SSP-4797 „Dėl teisės į būsto šildymo, karšto ir geriamojo vandens išlaidų kompensacijas nustatymo“. Pasak Atsakovės, minėtame rašte buvo nurodyta, kad būsto šildymo išlaidų kompensacija jai neskirta atsižvelgiant į Paramos komisijos rekomendaciją bei vadovaujantis Paramos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 5 punktu, o būtent, kad asmuo privalo sudaryti socialiniams

darbuotojams galimybę tikrinti turimą turtą bei privalo išnaudoti visas teisetas kitų pajamų gavimo galimybes.

Dėl skunde nurodytų konkrečių argumentų Administracija atsiliepime pabrėžia, kad Pareiškėjai būsto šildymo išlaidų kompensacija buvo neskirta ne vien dėl to, kad socialiniams darbuotojams nebuvo sudarytos galimybės apsilankyti gyvenamajame name, esančiame adresu (*duomenys neskelbtini*), bet ir dėl to, kad Pareiškėjos šeima nuosavybės teise turi 3 būstus ir neišnaudoja galimybės gauti teisėtų pajamų iš turimo turto. Apie tai, kad būsto šildymo išlaidų kompensacija Pareiškėjai neskirta dėl šių dviejų priežasčių, Pareiškėja buvo informuota, tiek Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus 2022 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. (28.4.40) SSP-4797 „Dėl teisės į būsto šildymo, karšto ir geriamojo vandens išlaidų kompensacijas nustatymo“, tiek Socialinių išmokų ir kompensacijos skyrius 2022 m. gruodžio 23 d. raštu Nr. (28.4.40) SSP-5316 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“.

Atsakovė nesutinka su skundo teiginiu: <...> „*Socialinė darbuotoja nesikreipė į mane dėl apsilankymo laiko ir datos.*“ – ir pažymi, kad buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas yra vienas iš dokumentų teisei į piniginę socialinę paramą nustatyti (Paramos įstatymo 20 straipsnio 9 dalis). Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto forma yra patvirtinta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. sausio 25 įsakymu Nr. A1-35 „Dėl dokumentų, nustatytų Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, formų patvirtinimo“. Minėtoje formoje numatyta, jog ją turi pasirašyti ne tik socialinė darbuotoja, bet ir asmuo, kurio buities ir gyvenimo sąlygos yra tikrinamos. Taip pat ir tai, jog asmuo, kurio buities ir gyvenimo sąlygos yra tikrinamos, turi patvirtinti, jog su aktu susipažino ir pateikti duomenys yra teisingi.

Atsakovės teigia, kad Šiaulių miesto savivaldybės Socialinių paslaugų centro socialinė darbuotoja (toliau – ir Socialinė darbuotoja) Pareiškėjai dėl buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto surašymo bei dėl ½ gyvenamojo namo, esančio adresu (*duomenys neskelbtini*), skambino du kartus – 2022 m. spalio 27 d. ir 2022 m. lapkričio 7 d. 2022 m. spalio 27 d. pokalbio metu Pareiškėja nurodė, kad minėtame būste niekas negyvena, jog būste yra atliekami remonto darbai. 2022 m. lapkričio 7 d. Socialinė darbuotoja dar kartą bandė susisiekti su Pareiškėja, tačiau susisiekti nepavyko (Pareiškėja neatsiliepė ir neperskambino Socialinei darbuotojai). Nepavykus susisiekti su Pareiškėja, Socialinė darbuotoja viena nuvyko adresu (*duomenys neskelbtini*). Nuvykusi nurodytu adresu Socialinė darbuotoja pastebėjo du įėjimus į namą, tačiau durų niekas neatidarė. Tuomet Socialinė darbuotoja 2022 m. lapkričio 10 d. susisiekė su Pareiškėjos sutuoktiniu, kuris taip pat žodžiu patvirtino, kad gyvenamajame name, esančiame adresu (*duomenys neskelbtini*), niekas negyvena, jis nėra nuomojamas bei, kad jame yra atliekami remonto darbai. Atitinkamai 2022 m. lapkričio 7 d. buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą jis ir pasirašė. Apibendrinama nurodytas aplinkybes Atsakovė pažymi – nors ir Pareiškėja, ir jos sutuoktinis žodžiu tvirtino, kad gyvenamajame name, esančiame adresu (*duomenys neskelbtini*), niekas negyvena, jis nenuomojamas bei, kad yra remontuojamas, tačiau patikrinti šių faktų Socialinei darbuotojai Pareiškėja galimybių nesudarė, t. y. nevyko kartu su Socialine darbuotoja patvirtinti pateiktos informacijos.

Taip pat Atsakovė nurodo, kad skunde Pareiškėja nenurodo, dėl ko Skundžiamas sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) reikalavimų. Kartu Administracija tvirtina, kad Skundžiamame sprendime, kuriuo 2022 m. rugsėjo 30 d. Pareiškėjos Prašymas skirti būsto šildymo kompensaciją buvo netenkinamas, yra įvardytas jo priėmimo teisinis pagrindas, t. y. konkrečios Paramos įstatymo normos (23 straipsnio 2 dalies 5 punktas), įtvirtinančios šiam ginčui reikšmingas socialinės paramos neskyrimo sąlygas. Kartu pažymima, kad Atsakovės

Skundžiamas sprendimas yra sisteminis dokumentas, kuris jau yra sugeneruotas dirbant socialinių išmokų apskaitos sistemoje „Parama“, taigi šiuo atveju sprendimo dėl socialinės paramos neskyrimo forma yra sistemoje, specialistas nagrinėjantis prašymą tik įrašo reikalingus duomenis. Minėta „Parama“ programa įdiegta visoje Lietuvoje, su ja dirba visos savivaldybės, programuotojai vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rekomendacijomis įdiegė sprendimo dėl socialinės paramos neskyrimo formą, jokie šios formos keitimai negalimi.

Skundas tenkintinas.

Ginčas byloje kilo dėl Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus (toliau – ir Kompensacijų skyrius) 2022 m. lapkričio 22 d. sprendimo Nr. 20151 „Dėl teisės į būsto šildymo, karšto vandens išlaidų kompensacijas“ (minėta, toliau – ir Skundžiamas sprendimas; b. l. 4), kuriuo atsisakyta skirti Pareiškėjai ir jos sutuoktiniui R. N. (*duomenys neskelbtini*) socialinę paramą už laikotarpį nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. iki 2023 m. lapkričio 30 d., teisėtumo.

Nustatyta, kad Pareiškėja pateikė Kompensacijų skyriui 2022 m. rugsėjo 30 d. prašymą-paraišką Nr. 29703 piniginei socialinei paramai gauti (minėta, toliau – ir Prašymas; b. l. 23-27), kuriuo prašė skirti jai būsto, esančio adresu (*duomenys neskelbtini*), šildymo išlaidų kompensaciją (toliau – ir kompensaciją) už laikotarpį nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. iki 2022 m. lapkričio 30 d. 2022 m. spalio 18 d. Pareiškėjai buvo išsiųstas pranešimas (b.l. 37) pateikti trūkstamus dokumentus. 2022 m. lapkričio 9 d. Pareiškėja Paramos teikimo komisijai pateikė prašymo piniginei socialinei paramai gauti priedą (b.l. 41), kuriame nurodė, kad jos gyvenamoji vieta yra adresu (*duomenys neskelbtini*) (bute, dėl kurio šildymo kompensacijos ji kreipėsi), o sutuoktinis R.N. (*duomenys neskelbtini*) gyvena adresu (*duomenys neskelbtini*). Nurodė, kad sutuoktiniui nuosavybės teise priklauso ½ namo, esančio (*duomenys neskelbtini*), kuriame niekas negyvena, pažymėjo, kad nei Pareiškėja, nei R. N. (*duomenys neskelbtini*) – „<...> atlyginimo negavome. Gražinimas GPM iš VMI negautas.“

Iš Atsakovės į bylą pateikto elektroninio susirašinėjimo nuorašo (b. l. 38-40) matyti, kad Socialinė darbuotoja Pareiškėjai dėl buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto surašymo gyvenamajame name adresu (*duomenys neskelbtini*), skambino keletą kartų (2022 m. spalio 27 d. ir 2022 m. lapkričio 7 d.), telefonu norėdama susitarti dėl gyvenimo sąlygų patikrinimo. Pirmo pokalbio metu Pareiškėja nurodė, kad minėtame būste niekas negyvena, čia yra atliekami remonto darbai. Nepavykus telefonu susisiekti su Pareiškėja 2022 m. lapkričio 7 d., Socialinė darbuotoja, kaip galima suprasti, viena nuvyko adresu (*duomenys neskelbtini*), tačiau durų niekas neatidarė. 2022 m. lapkričio 10 d. Pareiškėjos sutuoktinis žodžiu Socialiniai darbuotojai patvirtinto, kad gyvenamajame name, esančiame adresu (*duomenys neskelbtini*), niekas negyvena, jis nėra nuomojamas bei, kad jame yra atliekamas remontas. R. N. (*duomenys neskelbtini*) pasirašė 2022 m. lapkričio 7 d. ir 2022 m. lapkričio 10 d. buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktus (b.l. 19-22).

Paramos komisija 2022 m. lapkričio 17 d. posėdyje išimties tvarka svarstė Pareiškėjos Prašymą skirti kompensaciją. Paramos komisijos posėdyje buvo vertinami anksčiau minėti 2022 m. lapkričio 7 d. ir 2022 m. lapkričio 10 d. buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktai, Pareiškėjos ir jo sutuoktinio nuosavybės teise valdomas nekilnojamasis turtas (gyvenamasis namas, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*), ½ dalis gyvenamojo namo, esančio adresu (*duomenys neskelbtini*), butas, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*), bei garažas, esantis adresu (*duomenys neskelbtini*)), atsižvelgta į tai, kad tiek Pareiškėja, tiek jos sutuoktinis dirba. Paramos komisija, padariusi išvadą, kad Pareiškėja nesudarė galimybės surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto adresu (*duomenys neskelbtini*), ir taip pat, kad neišnaudotos galimybės gauti pajamų iš turimo turto – rekomendavo būsto šildymo kompensacijos neskirti (posėdžio protokolo Nr. PRP-44 išrašas; toliau – ir Posėdžio protokolas; b.l. 29-30).

Atsakovės Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius 2022 m. lapkričio 22 d. priėmė sprendimą Nr. 20151 „Dėl teisės į būsto šildymo, karšto vandens išlaidų kompensacijas“, kuriuo nustatė, kad I. N. (*duomenys neskelbtini*) ir R. N. (*duomenys neskelbtini*) neturi teisės į prašomą kompensaciją, vadovaujantis Paramos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 5 punktu (nesudarė savivaldybių socialiniams darbuotojams galimybės tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą). Apie priimtą Skundžiamą sprendimą Pareiškėja buvo informuota 2022 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. (28.4.40) SSP-4794 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos neskyrimo“ (toliau – ir Raštas; b.1. 31). 2022 m. gruodžio 21 d. Socialinių išmokų ir kompensacijos skyrius gavo Pareiškėjos elektroninį laišką (b. 1. 33-34), kuriuo buvo prašoma paaiškinti dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos neskyrimo pagrindo – t. y. dėl nesudarytų galimybių savivaldybės socialiniams darbuotojams tikrinti turimą turtą. Socialinių išmokų ir kompensacijos skyrius 2022 m. gruodžio 23 d. raštu Nr. (28.4.40) SSP-5316 „Dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos“ (toliau – ir Paaškinimas; b.1. 35) Pareiškėjai dar sykį paaiškino dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijos neskyrimo priežasčių, akcentavo, kad nebuvo sudaryta galimybė tikrinti turimą turtą ir neišnaudojamos visos teisėtose kitų pajamų gavimo galimybės iš valdomo nekilnojamojo turto.

Skundu Pareiškėja nesutinka su Skundžiamu sprendimu iš esmės dėl neadekvataus susiklosčiusios situacijos vertinimo ir atitinkamai nepagrįstai padarytos išvados, jog Pareiškėja nesudarė galimybės socialiniams darbuotojams tikrinti turimą turtą. Tokią savo poziciją Pareiškėja grindžia tuo, kad Socialinė darbuotoja nederino su ja datos ir laiko dėl apsilankymo name adresu (*duomenys neskelbtini*), nors buvo informuota, jog minėtame name niekas negyvena, todėl durų niekas ir neatidarė.

Šioje byloje nėra ginčo dėl Pareiškėjos ir jos sutuoktinio nuosavybės teise valdomų jau minėtų nekilnojamojo turto objektų, tarp jų ir ½ dalies gyvenamojo namo, esančio adresu (*duomenys neskelbtini*), kurio patikrinti, kaip galima suprasti iš Skundžiamo sprendimo, Rašto, Paaškinimo ir Paramos komisijos Posėdžio protokolo, Pareiškėja Socialinei darbuotojai, neva, nesudarė galimybės. Iš Skundžiamo sprendimo, Pareiškėjos skunde išdėstytų argumentų akivaizdu, kad šioje byloje yra kilęs ginčas ne dėl Pareiškėjos teisės į kompensaciją nustatymo, o dėl Atsakovės nustatytų ir vertintų faktinių aplinkybių, nulėmusių viešojo administravimo subjekto sprendimą neskirti Pareiškėjai kompensacijos už būsto šildymą. Todėl Komisija pripažįsta tikslinga pasisakyti dėl susiklosčiusios situacijos, jos vertinimo ir su ja susijusių teisinių nuostatų taikymo konkrečiu atveju.

Pirmiausia šios bylos kontekste pažymėtina, kad piniginės socialinės paramos teikimo principus, finansavimo šaltinius, piniginę socialinę paramą gaunančių asmenų teises ir pareigas, taip pat piniginės socialinės paramos, teikiamos nepasiturintiems gyventojams, kai suaugę asmenys yra išnaudoję visas kitų pajamų gavimo galimybes, rūšis, jų dydžius ir teikimo sąlygas nustato Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas (minėta, toliau – ir Paramos įstatymas; aktuali redakcija galiojanti nuo 2022 m. rugsėjo 30 d.; šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalis). Piniginę socialinę paramą savivaldybės teikia vykdydamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, kuri yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų (Paramos įstatymo 4 straipsnio 1 dalis). Pagal šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalį, savivaldybės taryba tvirtina piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą. Paramos įstatymu nustatytos piniginės socialinės paramos teikimo pagrindus ir šios paramos teikimą Šiaulių mieste deklaravusiems gyvenamąją vietą ar įrašytiems į asmenų, neturinčių gyvenamosios vietos, apskaitą Šiaulių miesto savivaldybėje, arba neturintiems deklaruotos gyvenamosios vietos, bet įrodantiems, kad faktiškai gyvena Šiaulių mieste. Kompensacijos teikiamos deklaravusiems gyvenamąją vietą ar būstą nuomojantiems Šiaulių mieste asmenims, raštu sudariusiems su nuomotoju gyvenamųjų patalpų nuomos sutartį ir ją įregistravusiems viešajame registre – reglamentuoja

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 4 d. sprendimu Nr. T-64 (minėta, toliau ir – Tvarkos aprašas; aktuali Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2022 m. spalio 6 d. sprendimo Nr. T-365 redakcija).

Vadovaujantis Paramos įstatymu, būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos (toliau kartu ir – kompensacijos), yra viena iš piniginės socialinės paramos rūšių (5 straipsnio 2 punktas). Gyvenamąją vietą būste deklaravę arba būstą nuomojantys bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į kompensacijas, jeigu kreipimosi dėl kompensacijų metu atitinka visus Paramos įstatymo 7 straipsnyje nurodytus reikalavimus. Sąlygos, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą, išdėstytos Paramos įstatymo 8 straipsnyje. Pagal Paramos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 3 punktą teisę į socialinę paramą turi ir asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių <...>.

Kreipimosi dėl piniginės socialinės paramos tvarka įtvirtinta Paramos įstatymo 20 straipsnyje. Minėtoje teisės normoje nustatyta, kad bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo, kurie Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą arba yra įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, dėl piniginės socialinės paramos kreipiasi į deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės arba savivaldybės, kurios teritorijoje yra įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, administraciją, o asmenys, nedeklaravę gyvenamosios vietos ir neįtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, – į savivaldybės, kurios teritorijoje faktiškai gyvena, administraciją. Būstą nuomojantys bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo dėl piniginės socialinės paramos kreipiasi į savivaldybės, kurios teritorijoje yra nuomojamas būstas, administraciją (20 straipsnio 1 dalis). Kreipdamasis dėl piniginės socialinės paramos, asmuo pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos prašymą-paraišką ir jos priedus ir prašyme-paraiškoje nurodo piniginės socialinės paramos skyrimui ir apskaičiavimui būtinus duomenis apie: 1) save ir bendrai gyvenančius asmenis; 2) veiklos pobūdį; 3) turimą turtą ir šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 6–11 punktuose ir 2 dalyje nurodyto turto vertę; 4) gaunamas pajamas; 5) kitą piniginei socialinei paramai gauti būtiną informaciją (2 dalis). Prie prašymo-paraiškos pridedamos bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pažymos apie šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytas pajamas, gautas per 3 praėjusius mėnesius iki mėnesio, nuo kurio skiriama piniginė socialinė parama, arba, jeigu pajamų šaltinis yra pasikeitęs arba tą mėnesį, nuo kurio skiriama piniginė socialinė parama, yra gauta vienkartinė išmoka ar iš karto už du ir daugiau mėnesių išmokėtos kas mėnesį gaunamos pajamos, pajamas to mėnesio, nuo kurio skiriama piniginė socialinė parama, išskyrus atvejus, kai savivaldybės administracija duomenis gauna iš valstybės ir žinybinių registrų bei valstybės informacinių sistemų. Visų prašyme-paraiškoje pateiktų duomenų teisingumą prašymą-paraišką pateikęs asmuo patvirtina savo parašu (3 dalis). Prašymą-paraišką pateikęs asmuo pateikia duomenis apie mėnesio, einančio prieš prašymo-paraiškos pateikimo mėnesį, paskutinę dieną turimą turtą, nurodytą šio įstatymo 14 straipsnyje, ir tai patvirtinančius dokumentus, išskyrus atvejus, kai savivaldybės administracija duomenis gauna iš valstybės ir žinybinių registrų bei valstybės informacinių sistemų. Šie duomenys, jeigu nėra pasikeitimų, pateikiami kas 12 mėnesių. Šiam terminui pasibaigus, socialinės paramos teikimo laikotarpiu iki paramos teikimo laikotarpio pabaigos naujų duomenų apie turimą turtą pateikti nereikia (4 dalis). Savivaldybės administracija gautą prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti užregistruoja prašymo-paraiškos pateikimo dieną ir prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui

įteikia informacinį lapelį. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacinį lapelį. Piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos, išskyrus atvejus, kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka <...> (6 dalis). Esant poreikiui, papildomai apklausia asmenis, kurie kreipiasi dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar gauna šią paramą, tikrina jų pateiktus dokumentus ir reikalauja papildomų duomenų, įrodančių bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę į piniginę socialinę paramą; nurodyta, jog socialinės paramos skyrius gali reikalauti ir kitų dokumentų, įrodančių asmenų teisę į piniginę socialinę paramą (Tvarkos aprašo 31.13 papunktis).

Tvarkos apraše detaliau reglamentuota nepasiturinčių gyventojų kreipimosi dėl piniginės socialinės paramos ir periodinės, sąlyginės, tikslinės, vienkartinės pašalpos skyrimo, mokėjimo ir atsiskaitymo su paslaugas teikiančiomis įmonėmis tvarka.

Pareiškėjų prašymus dėl piniginės socialinės paramos ir pašalpų (išskyrus vienkartinę pašalpą iš pataisos įstaigų paleistiems asmenims) skyrimo ar rekomendacijų teikimo (piniginei socialinei paramai išimties tvarka) nagrinėja Šiaulių miesto savivaldybės paramos teikimo komisija (piniginei socialinei paramai išimties tvarka; minėta, toliau – ir Paramos komisija), sudaryta Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu (Tvarkos aprašo 5 punktas). Tvarkos aprašo 13 punkte nustatyta, kad piniginę socialinę paramą, vadovaudamasis Paramos įstatymo nuostatomis, skiria Administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius. Pareiškėjas apie paskirtą arba neskirtą piniginę socialinę paramą informuojamas prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Priėmus sprendimą neskirti piniginės socialinės paramos, sprendime nurodomos neskyrimo priežastys ir sprendimo apskundimo tvarka ir terminai. Tvarkos aprašo 32 punkte numatyta, kad pareiškėjams pateikus motyvuotus prašymus, ir, esant būtinybei, turėdama surašytus pareiškėjų gyvenimo sąlygų patikrinimo aktus, Paramos komisija Tvarkos aprašo 32.1–32.7 papunkčiuose numatytais atvejais teikia rekomendacijas dėl kompensacijų skyrimo, o taip pat dėl piniginės socialinės paramos skyrimo (neskyrimo) bendrai gyvenantiems asmenims ar vieniems gyvenantiems asmenims Tvarkos aprašo 31.4–31.12 papunkčiuose nurodytais atvejais (32.8 papunktis).

Pagal aptartą teisinį reglamentavimą, Paramos komisija, esant būtinybei, paprastai, kai socialinės paramos prašantys asmenys (vienas asmuo) neatitinka bent vienos iš Paramos įstatyme nurodytų sąlygų, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į socialinę paramą, teikia rekomendacijas Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriui teikti piniginę socialinę paramą išimties tvarka, arba tokios paramos neteikti (Tvarkos aprašo 5 punktas), o sprendimą dėl kompensacijų skyrimo ar neskyrimo priima Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius. Nagrinėjamu atveju, kaip nustatyta, Paramos komisija 2022 m. lapkričio 17 d. išnagrinėjusi Pareiškėjos Prašymą, rekomendavo Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriui neskirti Pareiškėjai kompensacijos dėl dviejų aspektų: 1) nes Pareiškėja nesudarė galimybės surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto adresu (*duomenys neskelbtini*); 2) nes neišnaudotos galimybės gauti teisėtų pajamų iš turimo turto. Šioje dalyje būtina pažymėti, kad ne Paramos komisijos rekomendacija dėl kompensacijos skyrimo/neskyrimo lemia pareiškėjui teisinės pasekmes, o Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus priimtas sprendimas dėl kompensacijų skyrimo ar neskyrimo, kurio forma yra sugeneruota socialinių išmokų apskaitos sistemoje „Parama“. Taigi, būtent Skundžiamame sprendime, kuriuo 2022 m. rugsėjo 30 d. Pareiškėjos Prašymas skirti būsto šildymo kompensaciją buvo netenkinamas, yra įvardytas jo priėmimo teisinis pagrindas, t. y. konkreti Paramos įstatymo norma, aktuali sprendimo priėmimui, o ne Paramos komisijos rekomendacijos, išvados ar teiginiai.

Šiuo atveju Paramos komisijos Posėdžio protokolo išvados vertinamos tiek, kiek jos susijusios su Skundžiamame sprendime nurodytu kompensacijos neskyrimo pagrindu, nustatytu Paramos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 5 punkte, ir atitinkama motyvacija, kad savivaldybių socialiniams darbuotojams nebuvo sudaryta galimybė tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą.

Taigi, sprendžiant dėl teisės į kompensacijas, paprastai, vertinami duomenys apie socialinės paramos prašantį ir bendrai gyvenančius asmenis, apie jų veiklos pobūdį, turimą turtą, gaunamas pajamas ir kitą piniginei socialinei paramai gauti būtiną informaciją. Nagrinėjamu atveju Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius, priimdamas Skundžiamą sprendimą, nenustatė, kad Pareiškėja apskritai neturi teisės į kompensacijos skyrimą (Paramos įstatymo 7 straipsnis) ir (ar) kad neatitiktų bent vienos iš Paramos įstatymo 8 straipsnyje nustatytų sąlygų piniginei socialinei paramai gauti. Tačiau šioje dalyje būtina pažymėti, kad kompensacijų prašantis asmuo, kaip ir Pareiškėja, turi ne tik teises, nustatytas Paramos įstatyme, bet ir aiškiai apibrėžtas pareigas (Paramos įstatymo 25 straipsnis). Viena iš tokių pareigų nustato, kad piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams ir (ar) kitiems savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotiems savivaldybės administracijos valstybės tarnautojams, savivaldybės administracijos darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą (Paramos įstatymo 25 straipsnio 5 punktas). Tvarkos aprašo 40 punkte imperatyviai nustatyta, kad piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo vykdyti Paramos įstatymo 25 straipsnyje nustatytas pareigas, o Paramos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 5 punkte nurodyta, kad Administracija, teikdama piniginę socialinę paramą, turi teisę neteikti kompensacijų ar nutraukti piniginės socialinės paramos teikimą, jeigu vienas gyvenantis asmuo nevykdo šio įstatymo 25 straipsnio 1, 4, 5 ir 6 punktuose nustatytų pareigų, iki šios pareigos bus įvykdytos. Būtent šia teisine norma, įgyvendindama savarankiškąją savivaldybės funkciją, Atsakovė grindė Skundžiamą sprendimą ir, Komisijos nuomone, padarė nepagrįstą išvadą, jog savivaldybių socialiniams darbuotojams nebuvo sudaryta galimybė tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą.

Komisija akcentuoja, kad piniginę socialinę paramą teikiama vadovaujantis, be kita ko, bendradarbiavimo ir dalyvavimo principu, reiškiančiu, kad piniginės socialinės paramos teikimas remiasi asmenų, kurie kreipiasi dėl piniginės socialinės paramos, bendruomenės, bendrojo naudojimo objektų valdytojų, nevyriausybinių organizacijų, savivaldybės, valstybės institucijų ir įstaigų bendradarbiavimu ir tarpusavio pagalba, ir kt. principais (Paramos įstatymo 3 straipsnis).

Šiuo atveju aktualus klausimas, ar Pareiškėja sudarė/nesudarė galimybę savivaldybės administracijos darbuotojams tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą name adresu (*duomenys neskelbtini*). Iš byloje esančių įrodymų – 2022 m. lapkričio 7 d. Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akto, Socialinės darbuotojos elektroninio susirašinėjimo duomenų (b. l. 38-39), Paramos komisijos Posėdžio protokolo, Pareiškėjos 2022 m. lapkričio 9 d. Prašymo piniginei socialinei paramai gauti priedo (b. l. 41), matyti, kad Socialinei darbuotojai, turėjusiai patikrinti asmens gyvenimo sąlygas, jau 2022 m. spalio mėn. buvo žinoma, kad adresu (*duomenys neskelbtini*) niekas negyvena ir namas nėra nuomojamas, kad Pareiškėja gyvena bute adresu (*duomenys neskelbtini*), o jos sutuoktinis adresu (*duomenys neskelbtini*). Šie duomenys, Komisijos įsitikinimu, yra pakankami logiškai išvadai, kad patikrinti buities ir gyvenimo sąlygas name adresu (*duomenys neskelbtini*), nesuderinus datos ir laiko su Pareiškėja ar jos sutuoktiniu, nepavyks. Atsakovė nepateikė jokių objektyvių įrodymų, patvirtinančių, kad siekiant patikrinti buities ir gyvenimo sąlygas name adresu (*duomenys neskelbtini*), būtų tartasi (susitarta) su Pareiškėja dėl patikrinimo datos ir laiko, kad Pareiškėjai būtų aiškiai, oficialiai priimtiniu būdu pranešta apie patikrinimo laiką ir vietą, prievolę

vykdyti kompensacijos prašančio asmens pareigas ir galimus padarinius dėl jų nevykdymo. Nesant tokių duomenų, negali būti sprendžiama, kad Pareiškėja pažeidė savo pareigą.

Antai 2022 m. lapkričio 7 d. Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo akte Socialinė darbuotoja pažymėjo, kad 2022 m. spalio 27 d. ji skambindama telefonu sužinojo, kad name adresu (*duomenys neskelbtini*), niekas negyvena, kad ten dabar atliekami remonto darbai. Nepaisant to, kaip galima suprasti, Socialinė darbuotoja 2022 m. lapkričio 7 d. nuvyko adresu (*duomenys neskelbtini*), tačiau durų niekas neatidarė. Tada, po trijų dienų, 2022 m. lapkričio 10 d. Socialinė darbuotoja susisieikė su Pareiškėjos sutuoktiniu (*duomenys neskelbtini*), kuris dar sykį patvirtino, kad jam priklausančioje namo dalyje adresu (*duomenys neskelbtini*) atliekami remonto darbai ir jis nėra nuomojamas.

Aptarti duomenys rodo, kad Atsakovės įgaliotas tarnautojas (pareigūnas), iš esmės, minimu adresu vyko tikrinti Pareiškėjos buities ir gyvenimo sąlygas pastarajai apie tai nežinant ir patikrinime nedalyvaujant, nesuderinus patikrinimo laiko ir datos, iš anksto suvokiant, kad patikrinimo atlikti ir nepavyks, nes name niekas negyvena. Visos šios aplinkybės buvo žinomos ir Skundžiamo sprendimo priėmimo metu, tačiau jos vertintos klaidingai, neobjektyviai, kas, Komisijos nuomone, ir lėmė nepagrįstą Atsakovės išvadą, kad Pareiškėja pažeidė Paramos įstatymo 25 straipsnio 5 punkte nustatytą pareigą.

Asmens, siekiančio gauti socialinę paramą, buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimas, yra tikslingas veiksmas, kurio metu siekiama patikrinti asmens pateiktus duomenis apie turimą turtą, gaunamas pajamas, užimtumą, šeiminių padėčių, nustatyti kartu gyvenančius asmenis ir pan., kuris turi būti atliekamas vietoje, dalyvaujant asmeniui, kurio buities ir gyvenimo sąlygos tikrinamos, o taip pat patvirtinant Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą.

Šiuo atveju, nustatyta ir šiame sprendime aptarta situacija, kai Socialinė darbuotoja siekė patikrinti Pareiškėjos buities ir gyvenimo sąlygas name, kuriame niekas negyvena ir kuris nėra nuomojamas, nesusitarus su Pareiškėja ir tinkamai net neinformavus apie patikrinimą, nedalyvaujant asmeniui, kurio buities ir gyvenimo sąlygos tikrinamos – nepatvirtina, kad Pareiškėja ir (ar) jos sutuoktinis nevykdė pareigos sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams ir (ar) kitiems savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotiems savivaldybės administracijos valstybės tarnautojams, savivaldybės administracijos darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą. Toks veikimas, Komisijos nuomone, rodo neracionalų viešojo administravimo subjekto pareigūnų (tarnautojų) savo funkcijų įgyvendinimą ir prieštarauja anksčiau minėtam bendradarbiavimo ir dalyvavimo principui.

Atsižvelgusi į nustatytas aplinkybes, įvertinusi ginčo klausimą reglamentuojančius teisės aktus, Komisija daro išvadą, kad Atsakovės priimtas sprendimas dėl Pareiškėjos Prašymo skirti jai kompensaciją, yra nepagrįstas faktiniais duomenimis, neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio nuostatų ir trukdantis suvokti Pareiškėjai tokio sprendimo priežastis, todėl Skundžiamas sprendimas naikintinas, įpareigojant Atsakovę Pareiškėjos Prašymą nagrinėti iš naujo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktais, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

panaikinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus 2022 m. lapkričio 22 d. sprendimą Nr. 20151 „Dėl teisės į būsto šildymo, karšto vandens išlaidų kompensacijos“ ir įpareigoti Šiaulių miesto savivaldybės administraciją pareiškėjos I.N.

(duomenys neskelbtini) 2022 m. rugsėjo 30 d. Prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti Nr. 29703 nagrinėti iš naujo.

Bylos šalys per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos turi teisę apskųsti sprendimą Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos nariai

Linas Dagys

Svetlana Sinkevičienė